

Рівненський державний гуманітарний університет
Історико-соціологічний факультет
Кафедра політичних наук

УДК 32.001.76
ББК 66.0
П 50

**ПОЛІТИЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ: СВІТОВИЙ ТА
ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД.** Матеріали II міжвузівської
науково-практичної конференції молодих політологів.
24 листопада 2010 р. – Рівне: РДГУ, 2011. – 194 с.

ПОЛІТИЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ: СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

**Матеріали II міжвузівської науково-практичної
конференції молодих політологів**

24 листопада 2010 р.

Ухвалено до друку рішенням кафедри політичних наук РДГУ.
Протокол № 2 від 17 лютого 2011 р.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2011

Рівне – 2011

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

<i>Мельник Алла</i>	Політика пам'яті особистості	9
<i>Сайгафарова Елеонора</i>	Середній клас як основа стабільного розвитку сучасної України	11
<i>Малиновська Наталія</i>	Політика європейських держав щодо іммігрантів-мусульман	13
<i>Макарук Надія</i>	Агенти політичної соціалізації студентської молоді в Україні	16

СЕКЦІЯ 1. Теоретичні аспекти аналізу політичної модернізації

<i>Байрак Сергій</i>	Інститути громадянського суспільства і держава	19
<i>Гаврилюк Світлана</i>	Маніпулятивна складова політичної влади	21
<i>Кац Еліна</i>	Інформаційний простір і побудова громадянського суспільства	23
<i>Куницька Ганна, Троценко Валерій</i>	Проблема більшості та меншості в теорії демократії	26
<i>Мишляєв Тарас</i>	Членство в Євросоюзі як чинник трансформації національних політичних систем	28
<i>Мельник Ірина</i>	Сутність і різновиди політичного екстремізму	30
<i>Патлашинська Ірина</i>	Типологічні особливості миротворчої діяльності	33
<i>Венгринюк Лілія</i>	Статус нації як інституційованої форми та випадкове явище Роджерса Брюбейкера	36

<i>Камзьол Валентина</i>	Інформаційне забезпечення діяльності громадських організацій	39
<i>Криворучко Наталія</i>	Тоталітаризм і XXI століття	42
<i>Герасимчук Іванна</i>	Роль партій у політичній модернізації суспільства	45
<i>Левчук Юрій</i>	Авторитарна і демократична моделі політичної модернізації	47
<i>Горбатюк Катерина</i>	Демократія і неопатримоніалізм у сучасних теоріях політичного розвитку	49
<i>Гривіцький Вадим</i>	Розвиток пеніцітарної системи в умовах модернізації	51
<i>Житнік Олена</i>	Основні технології формування іміджу політичного лідера	54
<i>Левіцький Андрій</i>	Сучасні інформаційні технології як чинник демократизації	56
<i>Осадчук Олена</i>	Політичний імідж як технологія	60
<i>Стельмах Валерій</i>	Механізми представницької демократії	62
СЕКЦІЯ 2. Політична модернізація: міжнародний та регіональний досвід		
<i>Бойківський Любомир</i>	Лібералізація газового ринку ЄС: виклик для Росії	65
<i>Генега Ірина</i>	Концептуальні засади зовнішньої політики Російської Федерації	68
<i>Коваленко Людмила</i>	Європейський союз: нормативно-правове забезпечення виборчого процесу	70
<i>Петрович Інна</i>	Електоральний аналіз сучасної політичної ситуації в країнах Латинської Америки	72

<i>Руденко Катерина</i>	Націоналістичні партії Великобританії	74	<i>Карпенюк Юлія</i>	Повноваження виконавчих органів місцевого самоврядування у сфері соціального захисту: вітчизняна специфіка	100
<i>Стукан Ірина</i>	Особливості інтеграції Хорватії до Європейського уроки для України	75	<i>Артемів Віталій</i>	Вплив зовнішньополітичних факторів на національні інтереси України	102
<i>Федорак Світлана</i>	Проблема невизнаних держав Кавказького регіону: зовнішньополітичний фактор	79	<i>Багнюк Олександр</i>	Перспективи України на сучасному етапі євроінтеграції	105
<i>Брень Сергій</i>	Загальна ситуація зі свободою слова в Республіці Білорусь	81	<i>Бразалук Любов</i>	Розвиток інституту президентства в Україні	107
<i>Варжель Надія</i>	Студентський революційний рух у Росії кінця XIX - початку XX ст. як фактор політичної модернізації	83	<i>Вавуліч Олександр</i>	Проблеми базування Чорноморського флоту Російської федерації на території України	110
<i>Климчук Тетяна</i>	Стратегія розширення НАТО за рахунок східних країн	84	<i>Вусатий Борис</i>	Спортивна політика України в умовах глобалізації	112
<i>Конончук Оксана</i>	Реформи М.М. Сперанського і їх роль у модернізації політичної системи Російської імперії	86	<i>Васильєва Олександра</i>	Жіночий рух в Україні як необхідний елемент розвитку громадянського суспільства	115
<i>Кобець Сергій</i>	Відносини РФ та НАТО на сучасному етапі розвитку системи колективної безпеки	88	<i>Галганець Сергій</i>	Вплив ЗМІ на формування електоральної поведінки громадян України	117
<i>Мельник Наталія</i>	Проблема взаємних територіальних претензій між Україною та Румунією	90	<i>Горбова Юлія</i>	Україна і Польща: моделі політичної модернізації	121
<i>Сотніков Ілля</i>	Врегулювання конфліктів та миротворчий процес	93	<i>Гольберт Юлія</i>	Діяльність молодіжних громадських націоналістичних організацій в Україні	123
<i>Філіпцов Олексій</i>	Транскордонне співробітництво як чинник європейської інтеграції України	95	<i>Градовий Павло</i>	Перший всеукраїнський референдум	125
	СЕКЦІЯ 3. Проблеми і перспективи політичної модернізації в Україні		<i>Григор'єва Юлія</i>	Особливості формування багатопартійної системи в Україні	127
	Підсекція 1		<i>Дзерун Сергій</i>	Національна ідея як чинник політичної модернізації	129
<i>Українець Віктор</i>	Профілактика етнічного екстремізму в Україні	97	<i>Карпюк Тарас</i>	Формування німецького етнодемографічного сегменту Волині 1800-1945 рр.	131

<i>Кондратюк Марія</i>	Політико-адміністративна модернізація політичної системи України	134	<i>Пшенична Олена</i>	Політична еліта як чинник демократизації в сучасній Україні	170
<i>Кравчук Інна</i>	Стратегія та напрямки розвитку екологічної політики України за роки незалежності	136	<i>Ралець Андрій</i>	Право на свободу слова і думки в сучасній Україні	173
<i>Красько Ольга</i>	Проблема реалізації прав людини в Україні	139	<i>Самчук Інна</i>	Правляча еліта в Україні: особливості формування та функціонування	175
<i>Кузьменко Віталій</i>	Інформаційна безпека України	141	<i>Сверба Людмила</i>	Громадська оцінка діяльності „помаранчевої” політичної еліти	177
<i>Ліннік Юрій</i>	Цензура і свобода слова в Україні: політичний аспект	144	<i>Сирота Дмитро</i>	Особливості оптимізації виборчого процесу на місцевих виборах 2010 р. в Україні	180
Підсекція 2					
<i>Штука Ірина</i>	Аспекти модернізації політичної системи України	147	<i>Тимошенко Віта</i>	Політичні технології в сучасній Україні	182
<i>Пікула Микола</i>	Місцеві вибори – 2010 в Рівному: погляд зі сторони	150	<i>Шимко Ольга</i>	Модернізація державного управління в контексті реформування політичної системи України	186
<i>Троян Віктор</i>	Національна ідентичність у вимірі сучасного українського суспільства	153	<i>Ярмолюк Оксана</i>	Проблеми молодіжної політики в сучасній Україні	189
<i>Янчарук Олег</i>	Проблеми політичної модернізації в Україні	155	<i>Шмигельська Ольга</i>	Особливості взаємодії державної влади і молоді в процесі демократизації українського суспільства	192
<i>Луцук Марія</i>	Особливості електоральної культури в сучасній Україні	158			
<i>Макарчук Наталія</i>	Вітчизняна специфіка формування іміджу політичного лідера	160			
<i>Мищук Ольга</i>	Вектори еволюції політичної культури сучасної України	163			
<i>Овдійчук Ірина</i>	Проблема демократичності виборчих технологій на президентських виборах 2010 р. в Україні	165			
<i>Ошурко Юлія</i>	Діяльність політичної опозиції як складова демократизації в сучасній Україні	168			

реальні передумови свободи вибору. Сьогодні ці досягнення опинилися під загрозою.

У наше повсякдення повертаються практики тиску на журналістів, владою застосовуються «новітні» технології цензури, маніпулювання з розподілом частот для теле- і радіомовлення, втручання спецслужб, у редакційну політику медій. Факти утисків свободи слова в Україні щоденно наводять журналісти, громадські, правозахисні організації.

Стурбованість погіршення стану свободи слова в Україні висловлює міжнародна спільнота - Європейський Союз, Рада Європи, ОБСЄ, США, ряд міжнародних журналістських та правозахисних організацій тощо.

Згортання свободи слова - це вияв загального наступу на демократію, що здійснюється нинішньою владою. Так правляча політична сила, що зосередила в своїх руках всю владу, хоче уникнути відповідальності перед громадянами, приховуючи від суспільства реальний стан країни, наростання соціальних проблем на фоні відсутності обіцяних реформ.

Владі слід пам'ятати, що українське суспільство віддавна жило цінностями свободи. За вольності піднімалися повстання проти окупантів. У першій у світі писаній конституції - Конституції Пилипа Орлика - саме вольності стали основою суспільного ладу. Вільна людина не дозволить повернути себе у рабство. Тому свобода слова, свобода думки, свобода вибору - це головні запоруки вільного розвитку України.

Захист прав і свобод громадянина є справою цілого суспільства, кожного патріота, адже від цього залежить доля демократії та самої незалежності України.

Самчук Інна

*(студентка 2 курсу Рівненського державного гуманітарного університету спеціальності „Політологія”,
наук. керівник – к.політ.н. Наумов А.С.)*

ПРАВЛЯЧА ЕЛІТА В УКРАЇНІ: ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ

Умовою ефективного функціонування будь-якого суспільства є елітарність. Провідною ідеєю теорії еліт є поділ суспільства на панівну меншість і політично залежну більшість, що є запорукою цивілізаційного розвитку. З переходом від однієї історичної епохи до іншої змінюється склад і структура «панівної меншості», проте вона

існує завжди і саме вона визначає історичний процес. «Панівна меншість» – це еліта.

Структура, джерела і способи форкання еліт, їх суспільна роль у різні історичні періоди в країнах з різною політичною традицією є різними. Тому в поняття «еліта» та «політична еліта» різні дослідники вкладають не однаковий зміст. Якщо М.Вебер відносить до еліти харизматичних особистостей, то інші вчені розглядають еліту як меншість, яка здійснює в суспільстві найважливіші функції, має вагу і вплив (С.Келлер).

Еліта – це соціальна верства, меншість, представники якої мають такі соціальна та/або інтелектуальні якості, що дають їм змогу відігравати провідні ролі в суспільстві. В Україні раніше не існувало правлячої політичної еліти як такої, оскільки упродовж віків вона була злитовшена, сполонізована, окатоличена, зрусифікована, - яка завгодно, тільки не українська. Звісно, були ті, хто мав повне і незаперечне право називатися національно свідомою елітою, однак у них не було жодних прав і можливостей впливати на управління державою, її політичне життя. Тому українська еліта реалізувала себе в імператорських театрах, художній творчості та вправлялася здебільшого в художніх промислах. Саме вона уможливила появу в майбутньому власної політичної еліти.

Проблема наявності політичної еліти, її особливості та специфіки надзвичайна актуальна для сучасного українського суспільства. Не менш актуальною вона була за часів Центральної Ради, коли українська держава, керівництво якою мала здійснювати еліта. Та її, на жаль, у той час не було. Саме за Центральної Ради розпочався процес формування власної національної еліти. Увага зосереджується на позиції соціалістичних партій, оскільки вони переважали у складі Центральної Ради. Сучасні українські вчені вважають, що «національна еліта» включає й інтелектуальну, і господарську, і політичну еліту.

За структурою, джерелами формування національна еліта неоднорідна, проте за метою своєї діяльності вона є однорідною, оскільки свідомо чи несвідомо працює на утвердження й розвиток національної держави, формування політичної нації як спільноти усіх громадян, що проживають у цій державі. Еліта, яка стала на чолі нації у 1917 р., не з'явилася миттєво. Її сформував попередній період, починаючи від М.Драгоманова. класичні шляхи формування еліт – успадкування, збагачення й освіта – не відповідали реаліям часу, адже попередній період історії України був бездержавним, отже, власної національної еліти не було.

Соціальною базою формування національної еліти могла стати українська інтелігенція, на жаль, нечисленна. Фактично, за всю новітню історію держави не відбулося засадничої зміни еліт: 70% осіб – вихідці з партійної, господарської, комсомольської номенклатури радянських часів перебували чи й досі перебувають на ключових державних посадах. Власне, 90-ті роки – це етап становлення політичної еліти України, який національно-патріотичні кола втратили, інкорпорувавшись у середовище номенклатури, яка, до речі, мала на той час управлінський досвід. Так еліта легітимізувалася, але не виправдала суспільних сподівань, через те що витворила поєднаний, а не консенсусний тип політичної еліти.

Починаючи з другої половини 90-х років у державі відбувалось утворення бізнес-політичних груп або, іншими словами, оліхархізація політичної еліти, коли політика стала бізнесом, а бізнес – політикою. Щодо якостей, якими повинна володіти еліта, важливими є передовсім відповідальність, здатність обстоювати національні інтереси; компетентність, професіоналізм, інтелект; моральність, чесність, порядність. Настав час, коли відповідальними за стан держави є народ, і еліта. І лише опираючись на самого себе можна радикально змінити ситуацію, здійснивши якісний прорив у світоглядній, організацій, технологічній сферах. Зрештою, в Україні працюють такі «мозкові центри», які в потрібний момент і в потрібний час зуміють реалізувати проект держави нового зразка.

Сверба Людмила

*(студентка 4 курсу Рівненського державного гуманітарного університету спеціальності „Політологія”,
наук. керівник – к.політ.н. Наумов А.С.)*

ГРОМАДСЬКА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ „ПОМАРАНЧЕВОЇ” ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ

22 листопада в Україні відзначається День Свободи. Прошло вже 6 років з часу Помаранчевої революції, події, яка радикально змінила Україну. Змінила не лише зовнішньо, але й, насамперед, внутрішньо. Ейфорія 2004 року зіграла злий жарт з українськими політиками і позначилася на інституційній спроможності державних установ. Маятник історії змістився занадто далеко й занадто різко для того, щоб політичним переможцям можна було втримати ситуацію під своїм контролем. Вони змарнували свій шанс, який надала їм доля та український народ, зруйнувавши власну команду зсередини.

Нинішня криза довіри до влади пояснюється двома факторами. По-перше, некомпетентністю правлячої еліти. Мова йде про те, що змарновані можливості модернізації суспільства пояснюються не тільки і не стільки нерозбірливістю Віктора Ющенка в "любих друзях", чи "зраді" Тимошенко, скільки поведінкою сучасної правлячої еліти в цілому (без поділу на бренди), яка виявилася некомпетентною. Також, тут має місце явище завищених очікувань.

Як зазначають експерти Фонду "Демократичні ініціативи", виборці розраховують на їхню (політиків) цілковиту відданість у виконанні своїх професійних обов'язків, аж до того, що вони повинні жертвувати своїм вільним часом, добробутом, врешті, життям для того, щоб виправдати громадські сподівання.

Тож причиною незадоволення є занадто високі очікування щодо чільних фігур, зокрема, у політиці. Причиною розчарування у "політичному класі" може бути хибне очікування, що "демократичні" еліти будуть кращими, ніж попередники. Іншими словами, можна самозаспокоюватися приказкою: "бачили очі, що купували".

Але проблема в тому, що ці завищені очікування спровокували самі політики. Саме вони поставили завищену моральну та компетенційну планку як перед собою, так і перед суспільством. Втім, те, що вони не подолали даної висоти, є і наша, громадянського суспільства, політична відповідальність.

Тепер про нечесність політиків. Майдан переміг, бо ті, хто стояв на трибуні, говорили про чесність. Вони отримали кредит довіри під цю чесність. Минув час, і ми знову чуємо слова про цінності і чесноти, але мало відчуваємо справ.

Довіра формується виключно через дії, а не через слова (пам'ятаєте – "не словом, а ділом"?). Люди ж, які довіряють і яким довіряють, не розмовляють про чесність. Вони самі є чесністю. Чим більше ви розмовляєте про чесність і намагаєтесь переконати людей у її важливості – то менше вам довіряють.

Політики, які починають обговорювати свої цінності, часто у розмовах переходять до бажаної дійсності і не говорять про свої теперішні реальні потреби і цінності. В результаті відбувається розмивання довіри, руйнування комунікації виборець-політик. Довіра вимагає від людей автентичності (щирості). Як зазначають західні маркетологи, якщо ви поводитесь щиро, тоді вам не потрібно говорити про цінності, оскільки ви відображаєте їх всім своїм єством. Яким виявилось єство у представників значної частини "помаранчевої" команди говорити не варто.

В політичній психології рівні політичної довіри можуть вимірюватися у вірі в чесність, добродійність та компетенцію іншої

Наукове видання

**ПОЛІТИЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ:
СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД**

**Матеріали II міжвузівської науково-практичної
конференції молодих політологів**

24 листопада 2010 р.

Підписано до друку 17.02.2011 р. Формат 60x84.
Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 10,95. Замовлення № 101/1. Наклад 300.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненський державний гуманітарний університет
33028, м. Рівне, вул.С.Бандери,12

П 50   **ПОЛІТИЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ: СВІТОВИЙ
ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД.** Матеріали
II міжвузівської науково-практичної конференції
молодих політологів. 24 листопада 2010 р. – Рівне:
РДГУ, 2011. – 194 с.

УДК 32.001.76
ББК 66.0

© Рівненський державний гуманітарний
університет, 2011